

Προς

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα

Υπόψη: κ. Υπουργού, Καθ. Γιώργου Σταθάκη

Θέμα: Δημόσια Διαβούλευση για το σχέδιο νόμου με τίτλο «Χρηματιστήριο Ενέργειας»

ΑΡ. ΠΡΩΤ.:458

Αθήνα, 13.12.2017

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενιαία ευρωπαϊκή αγορά είναι η ύπαρξη σε πρώτο στάδιο ολοκληρωμένων ανταγωνιστικών αγορών σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες σε δεύτερο στάδιο συνδέονται μεταξύ τους και δημιουργούν εκτεταμένες περιφερειακές αγορές, όπως ήδη συμβαίνει σε όλη την Ευρώπη, εκτός της περιοχής της ΝΑ Ευρώπης.

Η χώρα μας υστέρησε σε αυτή την πορεία, με την αγορά ηλεκτρισμού στην Ελλάδα να χαρακτηρίζεται από τον ατελή σχεδιασμό της και τη συνεχιζόμενη ιδιαίτερα εκτεταμένη παρουσία της δεσπόζουσας επιχείρησης τόσο στην παραγωγή, όσο και την προμήθεια. Συγκεκριμένα, μέχρι και σήμερα η εγχώρια αγορά ηλεκτρικής ενέργειας διαθέτει μόνο προημερήσια αγορά, ενώ αντίθετα στις χώρες της Ε.Ε. οι αγορές ηλεκτρισμού συγκροτούνται από προθεσμιακή, προημερήσια και ενδοημερήσια αγορά, καθώς και αγορά εξισορρόπησης σε πραγματικό χρόνο. Επίσης οι ιδιωτικές εταιρείες ηλεκτρισμού στη χώρα μας δεν διαθέτουν διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια παραγωγής, ενώ και το συνολικό μερίδιο τους στη λιανική αγορά μακράν απέχει από το στόχο για τον οποίο η ίδια η κυβέρνηση έχει δεσμευθεί. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον είναι δύσκολη η ορθή αποτίμηση της αξίας της ενέργειας και των υπόλοιπων υπηρεσιών (όπως η επάρκεια ισχύος και η επάρκεια σε ευέλικτη ηλεκτρική ισχύ) με κυριότερες συνέπειες τη συρρίκνωση του ανταγωνισμού, το υψηλότερο τελικά κόστος για τους καταναλωτές, αλλά και τη διακύβευση της ίδιας της ασφάλειας εφοδιασμού της χώρας.

Ειδικά σε ό,τι αφορά στην ασφάλεια εφοδιασμού, η απουσία αυτών των αγορών περιορίζει κατά πολύ τις δυνατότητες για αποκάλυψη της πραγματικής αξίας του ηλεκτρισμού –ιδίως σε περιόδους αυξημένης ζήτησης όπως τον περασμένο χειμώνα- κι έτσι από τη μια σε μέσο-και μακροπρόθεσμο ορίζοντα δεν δίνονται τα απαραίτητα σήματα για δημιουργία και διατήρηση της απαραίτητης ποσότητας διαθέσιμης ισχύος, ενώ σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα δεν μπορεί πάντα να διασφαλιστεί η ροή ενέργειας από τις γειτονικές αγορές προς την ελληνική.

Κατ' επέκταση αντιμετωπίζουμε ως θετική εξέλιξη τη δημιουργία Χρηματιστηρίου Ενέργειας στην Ελλάδα και το γεγονός ότι το παρόν σχέδιο νόμου που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση περιλαμβάνει αναλυτικά τους ορισμούς, τις διαδικασίες και τις αρμοδιότητες για την ίδρυση των Αγορών Ηλεκτρικής Ενέργειας (Αγορά Επόμενης Ημέρας, Ενδοημερήσια Αγορά και Αγορά Εξισορρόπησης), των Αγορών Φυσικού Αερίου, των Ενεργειακών Χρηματοπιστωτικών Αγορών και των Περιβαλλοντικών Αγορών, ενώ διευρύνει και το στενό ορισμό της φυσικής παράδοσης των εμπορευμάτων ενέργειας που προβλεπόταν στο ν. 4425/2016. Θεωρούμε όμως ότι απαιτείται μεγαλύτερη ανάλυση των Αγορών Φυσικού Αερίου με σαφή συμπερίληψη σε αυτές της Αγοράς Εξισορρόπησης για σκοπούς εξισορρόπησης φορτίου και αντιστάθμισης Αερίου Λειτουργίας ειδικά λόγω της συνεχούς μείωσης των προβλεπόμενων Ορίων Ανοχής.

Εν αναμονή της κατάθεσης σε δημόσια διαβούλευση και του Κανονισμού του Χρηματιστηρίου Ενέργειας, του καθορισμού του Φορέα Εκκαθάρισης, καθώς και των υπόλοιπων Κανονισμών, που θα περιγράψουν πιο αναλυτικά τις επιμέρους παραμέτρους για κάθε μία εκ των Αγορών Ηλεκτρικής Ενέργειας, παραθέτουμε τα σχόλιά μας επί του παρόντος σχεδίου νόμου.

Ειδικότερα:

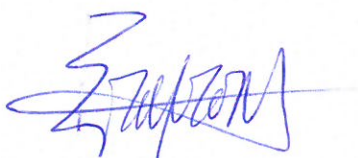
- Όπως προαναφέραμε η απουσία επιμέρους αγορών αποκρύπτει την πραγματική αξία της ενέργειας και θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια εφοδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνουμε να συμπεριληφθεί στο Άρθρο 2 του παρόντος σχεδίου νόμου ορισμός και για την Αγορά Διαθέσιμης Ισχύος. Εξάλλου σύμφωνα με τον τελευταίο ορισμό των μηχανισμών ισχύος όπως έχει προταθεί στο πλέον πρόσφατο κείμενο (τρίτη αναθεώρηση) του **«REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the internal market for electricity»** και το οποίο βρίσκεται στο στάδιο της έγκρισης από το Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *οι μηχανισμοί ισχύος είναι είτε διοικητικά μέτρα είτε μέτρα αγοράς* (υποπερίπτωση (u) της παραγράφου 2 του Άρθρου 2 του). Ειδικότερα, η Αγορά Διαθέσιμης Ισχύος στοχεύει στην μακροχρόνια διασφάλιση επαρκούς ισχύος, ώστε να μπορεί να καλυφθεί τόσο η μέγιστη ζήτηση στη διάρκεια του έτους όσο και η καθημερινή ανάγκη για ευέλικτη λειτουργία του Ηλεκτρικού Συστήματος ιδίως λόγω της μεγάλης διείσδυσης Ανανεώσιμων Πηγών κυμαινόμενης παραγωγής. Η Αγορά Διαθέσιμης Ισχύος μπορεί να υλοποιείται μέσω ετήσιων, τουλάχιστον, δημοπρασιών και η λειτουργία της προτείνεται να γίνεται από το Χρηματιστήριο Ενέργειας σε συνεργασία με τον Διαχειριστή του ΕΣΜΗΕ (ΑΔΜΗΕ). Ως εκ τούτου, προτείνουμε να προστεθεί επίσης στο Άρθρο 5, ως παρ. 3 (με την αναρίθμηση των επόμενων παραγράφων), εδάφιο που να αναφέρει ότι το Χρηματιστήριο Ενέργειας δύναται να λειτουργήσει σε συνεργασία με το Διαχειριστή του ΕΣΜΗΕ Αγορά Διαθέσιμης Ισχύος. Αντίστοιχα, στο Άρθρο 18, Παρ.1, προτείνουμε να προστεθεί πρόβλεψη για τη δυνατότητα κατάρτισης Κανονισμού για την Αγορά Διαθέσιμης Ισχύος από το Χρηματιστήριο Ενέργειας σε συνεργασία με το Διαχειριστή ΕΣΜΗΕ, ο οποίος (Κανονισμός) θα υποβάλλεται στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας. Η τελευταία, κατόπιν δημόσιας Διαβούλευσης, και αφού προβεί σε τυχόν τροποποιήσεις και προσθήκες, εκδίδει με απόφαση της τον Κανονισμό.

- Ως προς τις αρμοδιότητες της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας σε σχέση με το Χρηματιστήριο Ενέργειας και ειδικά επί των όσων αναφέρονται στο Άρθρο 8, Παρ. 8, επισημαίνουμε ότι είναι σαφές ότι από τη στιγμή που ο Κανονισμός του Χρηματιστηρίου Ενέργειας θα αποτελεί το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των Αγορών Ενέργειας αυτός θα πρέπει να τελεί υπό την έγκριση της Ρυθμιστικής Αρχής, όπως συμβαίνει και σήμερα με των Κώδικα Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας, τον Κώδικα ΕΣΜΗΕ και τους υπόλοιπους Κώδικες ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου. Όσον αφορά στα μη ρυθμιστικά θέματα, όπως η στελέχωση και λειτουργία των εταιρειών που συσχετίζονται με τη λειτουργία και την εκκαθάριση των ενεργειακών αγορών, θεωρούμε ότι δεν θα πρέπει να απαιτείται εγκριτική απόφαση του Ρυθμιστή.
- Συμπληρωματικά, στο Άρθρο 10, Παρ. 3 παρόμοια με την υποχρέωση αναφοράς παραβάσεων που σχετίζονται με καταχρηστικές συμπεριφορές στη ΡΑΕ, στο πλαίσιο των Ενεργειακών Χρηματοπιστωτικών Αγορών θα πρέπει να υπάρχει η αντίστοιχη πρόβλεψη αναφοράς στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Για την Παρ. 4, η απόφαση της ΡΑΕ που αναφέρεται στο συγκεκριμένο εδάφιο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη πέρα από το μοντέλο της αγοράς και τη δομή της αγοράς και κατά πόσο αυτή επιβάλλει τη δημοσίευση ή μη των στοιχείων που αφορούν π.χ. το βάθος του συναλλακτικού ενδιαφέροντος.
- Στο Άρθρο 11 Παρ. 4 εκ παραδρομής αναφέρεται το Χρηματιστήριο Ενέργειας αντί του Διαχειριστή ΕΣΜΗΕ. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ποια εταιρεία θα αναλάβει τελικά, και μέσω ποιας διαδικασίας (ίδρυση/συμμετοχή/ανάθεση), την εκκαθάριση των συναλλαγών στις Αγορές Ηλεκτρικής Ενέργειας, καθώς και τις υποχρεώσεις που θα επιφέρουν οι αναφερόμενες επιλογές στους Συμμετέχοντες (εγγυήσεις, συμμετοχή σε μηχανισμό διαχείρισης κινδύνου κ.α.)
- Σχετικά με την Αγορά Εξισορρόπησης (Άρθρο 5, Παρ. 3) θα πρέπει να διευκρινισθεί σε τι αφορά ο όρος «σύνολο της διαθέσιμης ισχύος». Για την Αγορά Ισχύος Εξισορρόπησης –η οποία ουσιαστικά αντικαθιστά τη σημερινή αγορά εφεδρειών- η υποχρέωση αυτή γίνεται αντιληπτή καθώς αντικατοπτρίζει και τις υποχρεώσεις των Παραγωγών που ισχύουν στο σημερινό πλαίσιο της συν-βελτιστοποίησης στον ΗΕΠ. Χρειάζεται διευκρίνιση ωστόσο όσον αφορά στην Αγορά Ενέργειας Εξισορρόπησης. Επίσης η αναφορά σε Κώδικα Αγοράς Εξισορρόπησης (Άρθρο 5, Παρ. 3) θα πρέπει να αντικατασταθεί με αναφορά στον Κανονισμό Αγοράς Εξισορρόπησης.
- Επιπλέον, στο Άρθρο 18, Παρ.6, η αναφορά σε δυνατότητα λήψης μέτρων θα πρέπει να αντικατασταθεί με κατάφαση για λήψη μέτρων που αποβλέπουν στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και στην προώθηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε αυτή. Θεωρούμε ότι η σημερινή δομή της αγοράς ηλεκτρισμού, καθώς και η χρονική εγγύτητα της λειτουργίας του χρηματιστηρίου ενέργειας καθιστούν απαραίτητη τη λήψη μέτρων, όσο τουλάχιστον διατηρείται η συγκεκριμένη δομή αγοράς, έτσι ώστε να υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην αγορά ηλεκτρισμού. Στο πλαίσιο αυτό προτείνουμε ο νόμος να

ορίζει ότι σε σύντομο χρόνο μετά τη θέση του σε ισχύ π.χ. ένα μήνα, η ΡΑΕ θα προσδιορίσει συγκεκριμένο και σαφές χρονοδιάγραμμα για τον καθορισμό του ανώτατου ποσοστού αθροιστικής κατανομής του ενεργειακού χαρτοφυλακίου κάθε Συμμετέχοντα σε Ενεργειακά Χρηματοπιστωτικά Μέσα ή άλλα προϊόντα εκτός της Αγοράς Επόμενης Ημέρας και της Ενδοημερήσιας Αγοράς (υποπερίπτωση γ, Παρ. 10).

- Περαιτέρω, στο Άρθρο 24 (Άρθρο 117B του 4001/2011, Παρ. 1.στ), επισημαίνουμε ότι από τη στιγμή που αναλάβει η νέα εταιρεία δηλ. η Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας ΑΕ τη λειτουργία του ΗΕΠ, έως ότου ξεκινήσει η λειτουργία της νέας Αγοράς Επόμενης Ημέρας, θα πρέπει να υπάρξει και αναπροσαρμογή των τελών για τη διαχείριση και λειτουργία του ΗΕΠ τα οποία θα πρέπει να είναι πάντα κοστοστρεφή. Επίσης θα πρέπει να καταστεί σαφές στο νόμο ότι με την εκκίνηση της λειτουργίας των Αγορών Ηλεκτρικής Ενέργειας που περιγράφει ο νόμος θα αναθεωρηθεί και το πλαίσιο χρέωσης των Συμμετεχόντων σε αυτές τις αγορές.
- Τέλος, ως προς το χαρακτήρα του νέου φορέα και τη μετοχική του σύνθεση (Άρθρο 24 - Άρθρο 117B του 4001/2011) προτείνουμε να περιληφθεί στο νόμο, πέραν του 35% ως κατωφλίου συμμετοχής του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιο της Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας ΑΕ, και άνω όριο ίσο με 49% για τη συμμετοχή του Δημοσίου. Επιπρόσθετα, πιστεύουμε πως πρέπει να γίνει διερεύνηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων –σε σχέση με το στρατηγικό στόχο της περιφερειακής επέκτασης του ελληνικού χρηματιστηρίου ενέργειας και των προβλέψεων του Κανονισμού 2015/1222 της ΕΕ- από τον ορισμό της Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας ΑΕ ως μονοπωλιακού φορέα (ως διάδοχου σχήματος του κλάδου αγοράς του ΛΑΓΗΕ) για την Αγορά Επόμενης Ημέρας και την Ενδοημερήσια Αγορά στην Ελληνική επικράτεια (Άρθρο 24 - Άρθρο 117E του 4001/2011, Παρ. 4).

Με εκτίμηση,

Γιώργος Στάμτις

Γενικός Διευθυντής